

ԱՐԱՐԱՏ ԵՒ ՍԻՆԱՅԻ

Երկար ժամանակէ ի վեր, աստուածային երևոյթ, կը ժպտիս Հայաստանի հովուապետին առաւօտեան ամպերուն մէջէն. բայց այսօր բնութեան հրաշալիք մը չես, այլ երկնքի, ճառագայթներուդ հետ աստուածութեան ցոլքը կ'իջնէ. Արարատ՝ Սինայի մ'ես: Մարգարէներու խումբ մը կը շրջապատէ զիս, որոտումներուդ մէջ Ֆաւտեմականին պատգամները կը սպառնան: Լոյսի աշխարհէն անջատուած՝ Հայաստանը զիշեր ային ծովու վրայ թափառող նաւ մը չէ. հորիզոնը կարմրած է արշալոյսով մը՝ որ մարտիրոսներու արիւնն է, ոսկեղէն հեղեղներով՝ որ թափն է ազգային մտածման: Գուն, Արարատ, թատերաբեմ մ'ես՝ ուր մոզական խօսք մը ամբողջ հին դարերը կ'անցընէ աչքիս առջեւէն. այս երկիրը որ առանց պատմութեան՝ բնակչէ զուրկ ամայութեան մը տըխրութիւն ունի, այդ տեսարանին մէջ կը սրբազանուի իր պատանեկութեան յիշատակներով: Հայեր, որ հեթանոսական երգերուն մէջ միայն ձեր փառքի տենչը և սրտի վայելքը կը փնտռէք, ահաւասիկ մտաւոր աշխարհ մը որ ձեր աննիրթական հայրենիքը պիտի բլլայ և ձեզ դիւցազնութեան վսեմ տենչերը պիտի շնչէ: Բնութեան առեղծուածին համար ի զուր ճգնեցան ամենէն յանդուգն մտքերը, ան հոս գէտ ի լոյս կ'ելլէ՝ քառսէն կեանքի եկող տիեզերաց հետ: Հոս մարդկային սիրտը՝ դարերէ ի վեր իր երջանկութեան համար տանջուող՝ անմեղութեան մէջ պիտի գտնէ իր դրախտն և երազած երջանկութիւնը:

Հոս արդարութեան վրէժինդիր ձայնը, չարերու ոչնչացումը և զոհերու յաղթանակը տենչացող՝ պիտի դառնայ աւերիչ զայրոյթ մը՝ ջրհեղեղի մը ահռելի ձևերուն տակ, պիտի պատռէ երկիրը և անդունդները, և նոր մարդկութեան մը խանձարուրքը պիտի տարուբերէ ալիքներու վրայ: Ո՛վ Արարատ, այս աստուածաշունչ զրբին մէջ զոր այսօր յաղթանակաւ կուրծքիս վրայ կը կրեմ՝ քեզ ցուցնելու համար, մարդկային սիրտը պիտի գտնայ՝ իրական և մշտնջենաւոր ձևի ներքեւ ինչ որ մինչև հիմայ միայն բաղձանքդ եղաւ: Բայց ինչպէս այն ճանապարհը՝ որ կը տանի Ֆաւտեմականին գահը՝ ծածկուած է երկնայիններու շուշանազգեստ շարքերով, մինչև այն պատգամատեղին բարձրանալու համար, ուակից այս օրէնքները կ'իջնան, կանգնած են հայրապետներու զոյգ շարքեր. անոնց մէջ կրկին աշխարհ համառօտուած կը տեսնեմ, հեթանոսականը և քրիստոնէականը. իրենց մէջ կը խօսի իրենց ազգի ձայնը՝ միացած գերբնական ներշնչումներու. զեղարուեստը այս հայրապետներու ժառանգութիւնն է, ճշմարտութիւնը իրենց պար-

գևը, գեղեցիկը կը զիւթէ անոնց մէջ և լոյսը գիշերուան վախը կը փարատէ. անոնց հետ, ո՛վ Արարատ, քեզի ընծայ պիտի բերեմ Հելլէն միտքը՝ քրիստոնէական սիրոյն հետ: Գուն պիտի աւելցնես անոնց վրայ հայկական հոգիի՛ն գանձերը, և քու շուքիդ ներքև պիտի բարձրանայ տաճար մը որուն քարերը դուն ընծայեցիր, որուն ձևերը աթենական տաճարի մը փափկութիւնն ունին, և որուն վերև պիտի փայլի խաչը քու բոլոր արշալոյսներուդ և բոլոր քու տօներուդ շողին տակ. զքեզ այսօր Սինայի մը կը տեսնեմ, բայց աւանդ Մովսէսի մը նման՝ պիտի չվայլեմ Աւետեաց երկիրը՝ ուր կը տանիմ ժողովուրդս. քու կատարիդ վերև տեսնեմ ապագայ հայրենեաց երջանիկ վկաները. աչքերս թող փակուին բացուող դարագլխի մ'առջև. շիրիմս գտնեմ այդ շուքերուդ մէջ. կայծակներու տեղ այսուհետև հայրենիքի երկնքին մէջէն միայն մարգարէներու և առաքեալներու ուրուականները պիտի շրջեցնես: